No 67.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego
CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 23. MAIA ROKU 1797. WE WTOREK.

z *Moſkwy* 26. *Kwietnia*

Gen. L. *Iłowayſki* otrzymał ſtopień Generała Kawaleryi. Generałowie L. *Kochius*, *Lamb*, *Lewaſzow*, *Golicin*, *Bekleszew*, i *Lieven* zoſtali Generałami Infanteryi. Generał-Majorami Brigadierowie: *Selewin* Szef *Mało-Rossyiſkiego* Kiryssierſkiego regimentu; Gr: *Bobrinſki* z Gwardyi Konney; *Markow*, *Korsakow* Szef *Apszerońſkiego regimentu* Muſzkietierow; *Arszeniewſki*; *Budkiewicz* Szef *Betozierſkiego* muſzkietierow regimentu. Półkownikami Podpułkownicy: *Bohdanow*, *Hrusinow*, *Fizleben*, *Nassokow*, *Kommenow*. Generałowie L. Graf *Rumiańcow*, *Xże Dołhoruki*; *Szepielow*, wzieli ſtopień Aktualnych Taynych Konsyliarzow.

z *Wiednia* 6. *Maia*.

Uzbroieni przeciw nieprzyiaciołom obywatele naſzey ſtolicy, gdy już niebespieczeńſtwo mineło, broń złożyli, ſtosownie do rozkazow rządu naywyżſzego. Stało ſię wſzyſtko d. 3. z przyzwoitą okazałością. 17. batalionow piechoty, 1. ſtrzelcow, i korpus ochotnikow konnych, zgromadziły ſię przed wałami twierdzy *Wiedeńſkiey*. *Cesarz Jmść* odprawił rewią; zręczność mieſzczan niedawno ſpokoynych, w woiennym rzemiesle i manewrach trudnych biegłość, patrzącym nie małe ſprawiła podziwienie. Mowę przy pożegnaniu miał kommendant ich naywyżſzy *Xżę Wurtemberg*; za tym Kommiſsarze rządowi każdego do własnych cyrkułow odprowadzali; tu oświadczono usilne życzenie, aby powracaiąc każdy do ulubionych ſobie zabaw obywatelſkich złożył naprzód broń i znaki woyſkowe, zaręczaiąc w krótce uaſtąpić maiące rozdawanie obiecanych na wieczną pamiątkę ſrebrnych medalow. Tegoż czasu Konsyliarz *Dietrichstein* odprowadził ſtudentow do Akademii, i pożegnał młodzież waleczną zachęceniem do dalſzego w rozpoczętych pilnie naukach poſtępowania.

Pospolite ruſzenie Króleſtwa *Węgierſkiego* chociaż onego potrzeba już uſtała, dotąd rozpuſzczone nie jeſt; podobno dla tego, iż *Dwór Cesarſki* chce wiedzieć, jak wielką siłę waleczny i wierny narod może wyſtawić w przyſzłe czasy na złą przygodę; niektòrzy rozumieią, że liczba zbroynego ludu wynieſie od 120. do 150. tyś. Głosić zaczynaią, iż między *Auſtryą i Francyą* rozpoczęte ſą negocyacye względem ściſłego przymierza. Tym czasem 80. tyś. Republikanow, 40 zaś woyſk *Cesarſkich* ma zoſtać nad *Renem* aż do zupełney ugody. Armia Gen. *Buonaparte* z Prowincyi dziedzicznych uſtąpiwſzy zaymie rozległe ſtanowiſka nad rzeką *Mincio*; 30 tyś. *Auſtryakow* zmierza ku *Włoſkim* granicom.

z *Londinu* 2. *Maja* z *Gazety Berlińſkiey*.

Smutną z *Dublina* wiadomość odbieramy, że rozruchy *Irlandzkie* nie tylko ſię nie uſpokoiły do tych czas, lecz jeſzcze coraz ſię powiękſzaią. Do ſtolicy przywożą codziennie bardzo wiele oſob areſztowanych za to, iż do *insurrekcyi* należeć miały. Miaſto pomienione jeſt niby obłężone, w twierdzy i na wałach widać zatoczone armaty; warty wſzędzie podwoyne; trzy dzwonnice przeznaczono do bicia na gwałt w oſtatnim przypadku; w okolicach rozſtawiono gdzie niegdzie działa do dawania znakow umówionych. Garnizon bardzo jeſt liczny; oprócz uzbroionych kilku tyś. mieſzczan, z 5 ſkłada ſię regimentow. Admirał *Curtis* z eſkadrą ſwoią nieuſtannie krąży po wſzyſtkich wybrzeżach, przecinaiąc rokoſzanom kommunikacyą z poſtronnemi. Prawa *Marsowym* zwanego użycie zbyt obſzerne malkontentow przymnożyło. Powiadaią, że *Król Jmść* wydał potrzebne rozkazy, aby 10. nowych półkow do *Irlandyi* zawieziono.

Rząd odebrał z *Indyi Zackodniey* wiadomość, że Admirał *Harvey* z Gen. *Abercromby* powrócił z wyprawy na *Hiszpanow* ſzczęśliwey do *Martiniki*, tam ze wſzyſtkich wysp naſzych, ſiły lądowe i morſkie będą zgromadzone do nowego przedſięwzięcia, na *Porto-ricco* czyli też *Gwadalupę* uderzemy? nie wiadomo; to pewna że Korsarze *Francuzcy* mocno ſię nam w tych ſtronach uprzykrzyli: Liſt z *Martiniki* pisany donioſł, iż do 50. *Angielſkich* 60. zaś *Amerykańſkich* ſtatkow zabrano, które do naſzych portow zawijały, lub z nich wyſzły: ſławny *Wiktor Hugues* ma wſzelką gotowość do wysadzenia na ląd *Dominiki* 3. tyś. żołnierza, lecz Eſkadry około wysp krążące dotąd mu przeſzkadzały. W *proklamacyi* ſwoiey do rozboyniczych okrętow wydaney, rozkazuie, chwytać bez względu i różnicy *neutralne* ſtatki, ktòreby wniść śmiały

do portow: *Martinica*, *S. Lucia*, *Tabago*, *Port-au Prince*, *Demarary*. *Berbices*, *Efsequebo*. Są to ofiady, któreśmy na *Francuzach* lub *Hollendrach* zdobyte do tych czas utrzymali. *Hugues w Guadalupa* zamknięty wfzyftkie ogłafza niby oblężonemi przez fiłę morfką Rpltey.

Sprawiedliwiey Admirał *Jervis* pochlubić fię może, iż trzyma w opasaniu *Hiszpańfką* Flottę, która do 30. woiennych okrętow pomnożona z *Cadix* wychylić fię nie śmie. Zeby nieprzyiaciela przymusić do bitwy powtórney, pomieniony kommendant przed famym portem krążyć kazał *Nelsonowi* z 5. ftatkow które kilka nieprzyiacielfkich już zagarnely. Nikt dziś nie wątpi że oczekiwana z *Ameryki* bogato ładowna Flotta, będzie jego zdobyczą. *Król Jmść* podpisał przedslubne umowy ftarfzey Córki fwoiey z Xciem dziedzicznym *Wurtembergfkim*, wesele ma bydź odprawione d. 18.

Z Calcutta w Bengalu pod d. 28. września donofzą, że ukazała fię na brzegach *Coromandelu* efkadra *Francuzka*, z kilku mocnych okrętow, i Fregat złożona. Powietrze na wyspach *Moluckich*, któreśmy *Hollendrom* wydarli, woyfkom na załodze zoftawionym bardzo jeft fzkodliwe, wiele żołnierzy wymarło, więcey liczą chorych, wyftane kompanie posiłkowe ich mieysce zaftąpią. Pod *Madras* zgromadzono armią obserwacyiną, wynosi już do 12. tyś. Gen. *Clarke* naywyżfzym jeft kommendantem. Obróty *Tippo-Saiba* dały powod rządowi do tey oftróżności, która bogatym osadom pokóy i bespieczeńftwo przynieść może

Przybyły niedawno z *Wiednia* Półkownik *Graham* przywiozł nam niemiłą wiadomość, iż zawiefzenie broni między *Cesarzem Jmścią i Francuzami* umówione zoftało daleko pierwey nim P. *Hammond* wyiechał z *Londinu*. Wspomniony Officyer odprawił podróż z nadzwyczaynym pośpiechem, bo też przyftało Dwór nafz uwiadomić choć trochę późno, o krytycznych okolicznościach, w jakich fię znaydował naywiernieyfzy zprzymierzeniec W *Britannii*. Te zaś każą nam powątpiwać, czyli inftrukcye pofłane do Miniftra nafzego w *Wiedniu Morton Eden* potrafią przefzkodzić zawarciu oddzielnego pokoju, albo przynaymniey warunkow onego przedugodnych. Papiery kraiowe bardzo znacznie fpadły natychmiaft: nowa pożyczka nie mało fię do tego przyczyniła. Mianowicie zaś dla *Cesarza Jmści* doftać inaczey nie można było żądanych 3,500,000. FS. jak za każde 100. w gotowiżnie, ofiaruiąc wierzycielom 326. z 3. procentem. Skarb narodowy dał tylko 200.

Pośrzód wielorakich trofkow, z tego fię ciefzyć możemy fprawiedliwie, że niekarność woyfkowa, zawfze naganna. w dobry przecie fposob ukończyła fię na Flocie w *Portsmouth*. *Rząd*, *i Parlament*, przyznał flufzność prożby od maytkow podaney. Od panowania *Karola* 2. bez względu na zafzłe odmiany w pieniądzach i cenie produktow rozmaitych, żółd ludu Flotnego nie podpadł żadney odmianie aż do dziś dnia. Gdy Admirał *Ord* w porcie kommenderuiący doniosł rokofzanom, iż zwierzchność im na wfzyftko pozwala, oświadczyli fię jefzcze z Flotą pod żagle nie wychodzić, dopóki nie otrzymaią *Aktu Parlamentowego wraz z pardonem* Królewfkim. Uwiadomiony w *Windsor* Monarcha: gdy życzeniem jeft nafzym, odpisał, zachęcić wfzyftkich marynarzow do ochotnieyszego pełnienia fwoich powinności, ofądziliśmy za rzecz potrzebną, ninieyfzym obwiefzczeniem zapewnić *pardon generalny* dla tych, którzy jakimkolwiek fposobem do rozruchow oftatnich wchodzili, okazuiąc fię niepofłufznemi fwoim zwierzchnikom, zupełnie daruiąc przewinienie: Jak tylko to na okrętach przeczytano, maytkowie okazywali wdzięczność uprzeymą, oświadczaiąc, iż fą gotowi krew całą przelać za Króla i Oyczyznę, jakoż wraz pierwfza Flotty Diwizya do *S. Helene* rufzyła.

Już więcey 30. Hrabftw podało prożbę Królowi o oddalenie Miniftrow, i woyny dokończenie. Spodziewać fię jefzcze więcey należy, gdyż *Oppozytya* wfzelkich do tego środkow używa. Jaki z tąd fkutek? czas odkryie. Admirał *Dunkan* po długim krążeniu przy *Belgickich* i *Hollenderfkich* brzegach do *Yarmouth* powrócił na fpoczynek. W *S. Domingo* r. p. woyfka *Angielfkie* 7,300. ludzi wynosiły, zaraźliwe choroby zmnieyfzyły je do 2,140, z tych 1.400 leży w fzpitalu. P. Pitt wkrótce ma donieść *Parlamentowi* o nowych potrzebach fkarbu publicznego, a te fą: posag dla *Xcia Wurtembergfkiego* małżonki. żołdu maytkom i żywności znaczne podwyżfzenie, naoftatek nadgroda dla tych. co pożyczaiac znaczne fummy kraiowi, wiele na papierach ftracili.

D. 10. Maja P. Pitt po przeczytaniu liftu Królewfkiego radził *Izbie Niższey*, ażeby pozwoliła przefłać *Cesarzowi Jmści* 2. mill. FS. które dadzą mu fposobność wyrobienia pokoju ftałego i chwalebnego. A chociażby ta fumma rzekł, zginąć miała na wieki dla *Anglikow*, wiele przecież dokażemy. gdy potężny zprzymierzeniec czyniąc użyteczną nam *diwersyą* uwolni od wydatkow nierównie ftrafznieyfzych. Zdziwił fię P. *Fox* flyfząc Miniftra tak mówiącego, gdy już *Cesarz* zawiefzenie broni umówił, a *Regentya Niższey Auftryi* lud obwieściła o rozpoczętych względem pokoju negocyacyach. gdzie o *Anglii* żadney wzmianki nie uczyniono. Prosił więc, aby odpowiedź na Minifteryalne zapytanie do kilku dni przynaymniey wftrzymano nim nadeydzie wiadomość, azali czasem oddzielny pokóy nie ftanoł. Jesliby ftanoł, odpowie P. Pitt, pieniędzy do *Wiednia* nie pofzlemy, lecz powolność *Parlamentu W. Britanii*, może wftrzymać oftateczną *Cesarza Jmści determinacyą*, *negocyacye* puścić w przewłókę, lub zerwać. Co jesliby naftąpiło. nafz wierny zprzymierzeniec będzie mógł dalfzą woynę popierać, fobie i nam zyfkownieyfzy zjednać pokóy, a w każdym zdarzeniu związki *Anglikow z Auftryackim Domem* nietknięte zoftana. Większością 195. głosow przeciw 50. proiekt Miniftra zoftał w prawo zamieniony. W *Plimouth* podobne pierwfzym rozruchy na Flo-

tcie wraz ustały, skoro się dowiedzieli maytkowie, że ich prożby Monarcha przyiol łaskawie.

z Paryża 30. Kwietnia z Gazety Leydeńskiey.

Wszyscy mówią o pokoiu: przecie dotąd Direktoryat nie odebrał żadney wiadomości od Gen: *Buonaparte* o podpisaniu onego Gen: Adiutant *Leclerc* potkał armią *Austryacką* cofaiącą się od nabrzeżow *Renu*; do *Kehl* przybywszy, iuż znalazł na tym mieyscu innego gońca, ktorego po nim wysłał *Buonoparte* do Generałow *Hoche i Moreau* z doniesieniem o przedugodnych warunkach; temu ponieważ wypadało, dla wstrzymania krwie rozlewu próżnego, biedz do *niższego Renu*, urzędowe o tak ważnym zdarzeniu doniesienie, kilko dniami spóźnić się musi koniecznie. *Leclerc* przywiozł tylko wiadomość o zawartym i przedłużonym broni zawieszeniu. Wspomniony Officyer powiada, iż gdy do wyznaczonego na to ogrodu zeszli się dwóch stron pełnomocnicy, ze strony *Cesarskiey* żądano przyznania pierwszeństwa od niepamiętnych czasow niezaprzeczonego. Zgodził się na to bez żadney trudności *Buonaparte*, oświadczywszy, iż Rplta *Francuzka* dawnym zwyczaiom uwłaczać nie mysli, chociaż do nich powagi i znaczenia swoiego nie chce przywiązywać. Czytaiąc zaś w pierwszym pokoju przysztego rozdziale, iż *Cesarz Jmść* uznaie Rpltę *Francuzką*, zmazał te słowa, których do traktatu z Królem *Pruskim*, *Hiszpańskim*, *Sardyńskim*, *Dwóch Sicilii* &c. nie włożono.

Tenże *Leclerc* przywiozł dostateczne objaśnienie, względem ustąpienia woysk naszych z granic *Tirolskich*. Gen. *Joubert* ściśniony dwóma nieprzyiaciol kolumnami, którym Generałowie *Kerpen i Laudon* przywodzili, postanowił z nich jednę oskrzydlić, co też wykonał pomyślnie, w ten czas gdy druga za nim postępuiąc, tylną straż armii napastowała, zatym *Joubert* przyłączył się do armii główney Gen. *Buonaparte*. Wieści o klęskach iego rozsiane stały się prawdziwą przyczyna nieszczęścia *Wenetow*. Rozumieiąc, że *Francuzom* odwrótu z *Austryi* drogę przecięto, powstał lud w massie na tych garstkę, którym w innych okolicznościach nigdyby nie śmiał zayrzeć w oczy. Chorych żołnierzy w szpitalach do 600. wyrznięto; załogi pomnieysze zabrano w niewolę, magazyny wypróżniono. Przybyły niedawno do *Lombardyi* Gen. *Angereau* na tychmiast ruszył kolumnę z rozmaitych półkow złożoną ku *Weronie* (co się stało, niżey obaczemy) Głoszą u nas, iż Direktoryat kazał Gen. *Buonaparte* domagać się wypuszczenia z więzienia w *Olomuńcu* G. *la Fayette*. Spodziewamy się, że traktat przymierza z Królem *Sardyńskim* zawartego, za dni kilka będzie oddany do potwierdzenia Radom narodowym.

Wiadomości o rozruchach wszczętych na wyspie *Korsyce* po większey części były przesadzone. Elekcye ukończono dość porządnie. Sławny *Salicetti*, Gen. Adjutant *Arena*, i *Galenzini* zostali Reprezentantami ludu. Departament *Pireneyski* obrał *Barrera*, po 6. dniowym naradzeniu się, jesliby mu to uczynić przystało. Mniemaią niektórzy, że ten człowiek niebespieczny, *Jakobinow* podpora, który do *Decemwiratu* pod *Robertspierrem* jawnie należał, nie będzie przyięty do zgromadzenia prawodawczego; ponieważ *amnestyą* nie zaięty, według prawa i Konstitucyi, urzędow kraiowych nie może sprawować.

Sieyes wyszedł już z niebespieczeństwa. Przeszły Minister woienny *Servan* tu przybył, rozumieią, iż go Direktoryat do ważnych dzieł użyie. Jak tylko w Radach odmiana nastąpi, Minister Morski *Truguet* złoży swóy urząd; na którym nic znacznego nie dokazał. Flotta nasza zamiast spodziewanego porządku, coraz niszczeie. Z *Mediolanu* przybyli nie mogą opisać, jak w pomienionym mieście żyie wspaniale małżonka Gen. *Buonaparte*. Codziennie u niey assamble, koncerta, i stoły na 80. do 100. osob otwarte.

Dnia dzisieyszego Direktoryat Wykonawczy doniosł Radom Narodowym, że Gen. Adjutant *Sole* od armii *Włoskiey*, przywiozł podpisane przedugodne warunki, a te są: Odstąpienie dla Rpltey *Niderlandu*; uznanie tych jey granic, które prawem Konstitucyinym są zakreslone, i *Lombardyi* niepodległość.. Poseł *Portugalski* wyiechał z *Paryża* niechcąc podpisać trzech mianowicie artykułow, które mu podał Direktoryat, ażeby 30. mill. liwrow Rząd *Francuzom* zapłacił, część *Brezilii* odstąpił *Hiszpanom*, porty zaś królestwa całego zamknoł *Anglikom*.

z Cadix 4. Kwietnia z Gazety Leydeńskiey.

Już temu dzień trzeci, jak port nasz jest zamknięty. Krąży przed nim Eskadra *Angielska* pod kommendą Admirała *Jervis* złożona z 19. wielkich okrętow, między któremi 8. jest trzypiętrowych, i 6. fregat, nie licząc 4. nam zabranych, które w *Lisbonie* morskim ludem osadzone, siłom nieprzyiacielskim nad *Hiszpańskiemi* znaczną dały przewagę. Uyrzeliśmy *Anglikow* raz pierwszy w Niedzielę o południu, bawili przed portem do wieczora, oddaliwszy się o 2. mile, dwa dni w naypięknieyszym szyku, i w zupełney do boju gotowości krążyli, wczora odpłyneli na głębinę o mil 25. dziś znowu są przed portem. Widoczny jest zamiar śmiałego *Jervisa* czekać na Flottę *Hiszpańską*, jesliby pod dowództwem nowego Wodza Admirała *Massaredo z Cadix* na Ocean wyiść miała pod żagle, na ten czas powtórną zwiodłszy bitwę jesli mu szczęście posłużу, jeszcze raz nam przeszkodzi łączyć się z *Francuzką w Brest* eskadrą. Jakoż na nieszczęście wielkie jest podobieństwo, że przyidzie do tego, główna *Hiszpanow* na morzu potęga, albo z mieysca nie ruszy, albo raz drugi będzie zwyciężona, bo wygraney trudno się spodziewać, jesli nam *Anglicy* łączyć się nie pozwolą z Eskadrami u broionemi w Departamencie *Ferrol i Carthagena*.

z Mediolanu 26. Kwietnia z Gazety Frankfortskiey.

Kurver od Gen. *Buonaparte* wyſłany, przywiozł nam wiadomość, że *Cesarz* przez ugodę w *Leoben* zawartą, uznaie *Lombardyą* za kray wolny i niepodległy. Z tey okoliczności całe miaſto naſze dnia wczorayſzego wieczorem illuminowane było. Dziś mieyscowy *Arcy-Biskup* uroczyſte nabożeńſtwo w Kościele Katedralnym odprawił, ktoremu były przytomne wſzyſtkie oſoby do rządu wchodzące. Municypalność w *proklamacyi* do ludu wydaney, donoſząc obywatelom o tak ważnym zdarzeniu, powtórną dziś wieczorem illuminacyą miaſta czynić nakazuie.

Wiele dotąd mowiono i pisano o rozruchach wſzczętych w kraju *Weneckim*. dziś gdy ſię rzecz zbliża do końca, porządkiem, jak ſię ſtała, w krótkości opisuiemy.

Garnizon *Francuzki w Bergamo*, nie tylko nie należał do *insurrekcyi*: nie dozwolił owſzem *rewolucyoniſtom* krew niewinną przelewać. Jemu kommendant *Ottolini* życie był winien. Lecz gdy rząd *Wenecki* ruſzył woyſko i chłopow na uśmierzenie buntu, Gen. *Kilmaine* temu ſię chciał przeciwić. w *Brescia* podobnym ſposobem nie wchodziły woyſka *Francuzkie* do rewolucyi, ale po zamordowaniu żołnierzy na wſiach rozłożonych Gen. *Battaud* groźny liſt pisał do Gubernatora *Werony* donoſząc, iż gwałt gwałtem odpierać każe. Wkrótce potym naſtąpiło wiadome zabicie niektórych *Breścianow* w *Salo*; 27. do *Wenecyi* odesłano. Na wzaiem patryoci osadzili w areſzcie córkę Gen. *Weneckiego Fioravente*, *Proveditora Salo*, i wiele osob dyſtyngwowanych. Wieśniacy zaś złączywſzy ſię z korpusem *Słowakow* podſtąpili pod *Brescia*, ſpodziewaiąc ſię ubiedz miaſto, jako na dwie części rozdzielone, z których jedna Rządowi dawnemu ſprzyiała. Nadciągnęła w pośiłek połowa załogi *Werońskiey* i 10. tyś. góralow, którym udało ſię przedmieścia *Bergamo* zrabować. Przybyli na ratunek współbraciom *Bergameńczykowie z Lombardami*, *Wenetow* zgromili; pospólſtwo ſię rozbiegło.

Dotych czas patrzyli ſpokoynie *Francuzi*; po tym zdarzeniu ruſzył Gen: *Landrieux* na czele ſwoiey kolumny do *Salo*; Flottilla zaś na iezierze *Garda* krążąca pod murami z inney ſtrony ſtanęła. *Proveditor Zigogna* i Gen: *Fioravente* wezwani, aby gminowi broń złożyć kazali, woleli bombardowanie wytrzymać; po całogodzinnym ſtrzelaniu, wyſzli z miaſta. Poſtrzeżono wnet na murach białą chorągiew; Kommendant Flottilli wſzedł ſam do *Salo*, radząc aby z obu ſtron *Wenetowie* broń złożyli, ofiaruiąc ſię w zakład Mieſzczanom; odpowiedziano, że w niebytności Kommendantow nic ukończyć niemożna. W tym momencie pospólſtwo z okolic od Generałow *Lahoz i Landrieux* ścigane kupić ſię zaczęło nad iezierem w liczbie 40. tyś: *Proveditor* i *Fioravente* nie powrócili; nikt iuż do zgody nie chciał przyſtąpić. *Breścianie* &c. ſzturmem weſzli do *Salo*; ludu wiele zginęło; domy prawie do iednego zrabowano; inne zapalono. Zwycięzcy 20 wozow i 10. batow naładowali zdobyczą.

Gdy ſię to działo nad iezierem, inne woyſka *Weneckie z Werony* wyſzedłſzy, zaymowały ſzańce od *Francuzow* usypane pod *Castelnuovo*, przecinaiąc uſtęp 400 Republikanom cofaiącym ſię z *Tirolu*. Omylnie ſądzili *Wenetowie* biorąc tę garſtkę Indu za ſzczątek 30. tyś: żołnierza, które pod *Joubertem* na *Trident*, *Botzen*, *i Brixen* poſzedłſzy wkroczyły poźniey do *Carinthii*. Przybycie Gen: *Laudona* do *Tridentu* hasłem było powſzechney na *Francuzow insurrekcyi* w Prowincyach lądowych; z dawna ogłoſzony marſz licznych woyſk z *Dalmacyi i Wenecyi*, ſpodziewane od *Auſtryakow* pośiłki, słabe Republikanow śiły we *Włoſzech*, oręż gminowi w ręce podaią. Wſzędy na gwałt uderzono; w 3 dni przeciągu, od granic *Friulu* de *Bergamy* lud powſtał; pomnieyſze załogi wyrznięte; Gener: *Battaud* w *Weronie* ledwie mógł zchronić ſię do zamkow, gdzie od 40. tyś: zoſtał obleżony.

Uwiadomiony o wſzyſtkim Gen: *Kilmaine*, rozkazał wyſtąpić garnizonom z *Mediolanu*, *Mantui*, *Bononii*, *Ferrary*, nawet *Romanii*; co d. 20. przyſzło do ſkutku; rozmaite woyſk Diwizye w ieden Korpus pod *Mantuą* zoſtały ziednoczone, d. 23. iuż opanował nadbrzeże *Adygi*, iuż do *Werony* ſię przybliżał, gdy nadeſzła z *Tridentu* wiadomość o podpisanym pokoiu, inną rzeczom dała poſtać; iako ſię iaśniey pokazuie z naſtępuiącego liſtu.

z Werony 28. Kwietnia z Gazety Berlińſkiey.

Kapitulowała z *Francuzkim* woyſkiem *Werona* dnia wczorayszego wieczorem; to tylko ſobie wyiednali obywatele, że ich oſoby, własność, i religia nienaruszone zoſtaną. Woyſka *Weneckie*, które ſię w mieście znaydowały, dziś rano uſtąpiły; w nocy *Podeſta*, 2. *Proveditorowie*, i Gen. *Statico* wyszli z Kawaleryą. Domagali ſię zwycięzcy, aby dla pewnieyſzego dotrzymania zaszłey umowy, dano im w zakład 4. Szlachty, Biſkupa mieyscowego, 4. Kanonikow, i kilka ieszcze osob znacznieyſzych. Co gdy niezwłocznie wykonano, Kawalerya przeſzedłszy *Adigę* u bram ſtanęła; a garnizon zamkowy zaiął mury i twierdze miaſta całego.

Dowiedzieliśmy ſię, że w czasie rabowania *Salo*, *Francuzi* ſobie przywłaszczyli bliſko 1100. funtow argenteryi, którą dla łatwieyſzego przewiezienia topić kazano. Kommenderuiący flottillą na iezierze *Garda*, wſiom i okolicznym miaſteczkom, 100 tyś. liwrow kontrybucyi złożyć zalecił. Głoszą nawet, iż miaſta; *Brescia* i *Bergamo* ſrebro. iakie tylko u nich znaleść ſię mogło, wydać muſieli Republikanom, z przydatkiem znaczney ſummy w gotowiźnie na opłatę woyſka, które im do zwycięztwa pomagało. Po tak ſmutnym doświadczeniu, życzenie ieſt powſzechne za pokoiem; ten byłby naypewnieyſzym, gdybyśmy wiedzieli, że *Senat Wenecki* za uymę ſwoiey powagi mścić ſię nie zechce,

Nro 67.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 23. MAIA ROKU 1797. WE WTOREK.

z Amſterdamu 2. Maia z Gazety Leydeńſkiey.

Direktorowie handlu w Pańſtwach *Ottomańſkich* odebrali ſmutną nowinę, że pod czas buntu w *Smirnie*, ktoremu *Janczarowie* dali początek, 7. z ośmiu części domow Chrześciańſkich ogniem ſpłoneło. Kupcy o tym zdarzeniu donosząc, przydaią, iż ſię przenieśli na okręta w porcie pomienionym ſtoiące; nie oſzczędzali naywiększych nakładow, dołożyli wſzelkiego ſtarania, wyſtawuiąc ſię nawet na życia utratę, dla ocalenia towarow i ſprzętow naydroższych, które ich korreſpondentow były własnością. Tak zaś byli ſzczęśliwemi, że prawie wſzyſtko, co w ręku mieli, znioſszy do magazynow, od pożaru i rabunku ocalili. Przy odeyściu poczty zupełna iuż w mieście zniſzczonym panowała ſpokoyność.

z Hągi 2. Maia z teyże Gazety.

Prezydent Narodowego *Batawow* Zgromadzenia, na wczorayszym poſiedzeniu donioſł, iż w odebranym liście od poſłuiącego w *Paryżu* Obywatela *Meyer* pożądaną z dawna wiadomość wyczytał, iż przedugodne pokoiu przyſzłego warunki miedzy *Cesarzem Jmcią* i Rzpltą *Francuzką* zoſtały podpisane. Potwierdził to dziś Poseł *Francuzki Noël* w podaney *Nocie* do rządu, zachęcaiąc nayuſilniey, ażebyśmy w czaſie iak naykrótszym *Konſtitucyą* do potwierdzenia ludowi podali. Poſtanowiono oświadczyć wdzięczność *Konwencyi* za radę i donieſienie. Mamy nadzieię, że dzieło *Konſtitucyi* ieſzcze przed końcem tego mieſiąca ukończemy; nie zgodzono ſię do tych czas, iakie *Departamenta* zaſtąpić maią mieysce dawnieyszych Prowincyi; kilka iuż proiektow ſtosownych odrzucono; wyznaczona *Deputacya* ułożeniem nowego dziś ſię zatrudnia; iakby na odmianie nazwiſk całość Rzpltey polegała; nie zaś na odzyſkaniu ſtraconych, i obronie pozoſtałych dotąd osad naſzych, o czym zda ſię nik nie myślić.

W *Konwencyi* czytano wiadomość urzędowa, że *Imperator Jmć Roſsyiſki* przyſłał do *Petersburga* rozkaz, aby zaległe nam prowizye wypłaciwſzy, niektóre kapitały w dwuletnim przeciągu zwrócono. Wiele woyſk ciągnie do *Połnocney Holandyi*, z czego wnoſzą niektórzy, że do morſkiey wyprawy ſą przeznaczone. Warunki pokoiu nie ſą nam wiadome, dwa wyiąwszy: że Rzplta *Batawow* do niego należy; kraie zaś dziedziczne Domu Xiążąt *Orange* (*Nassau Dietz*) na prawym brzegu *Renu* znacznie bydź maią powiększone, w nadgrodę utraconey doſtoyności Stadhudera 7. Prowincyi ziednoczonych.

z Leydy 4. Maia. z teyże Gazety.

Wczora Goniec przywiozł do *Hagi* wielką wiadomość, iż *Cesarz Jmć ratyfikował* d. 22. Kwietnia warunki przedugodne, na które ſię zgodzili iego Pełnomocnicy z Gen. *Buonaparte*. W *Niemczech* o podpisaniu oſtatecznym z obu ſtron pokoiu powszechnego, nikt nie wątpi. *Gen. en Chef armii Sambry i Mozy*, *Hoche*, był przytomny w *Frankforcie* uroczyſtemu obchodowi, który obywatele czynili przy ogłoszeniu zawieszenia broni. Woyſka iego zaymuią dawne ſtanowiſka nad brzegiem *Lahny*.

z Bruxelli 4. Maia. z teyże Gazety.

Pokóy w mieście naſzym ze wſzelkiemi uroczyſtościami zoſtał ogłoszony. Duchownym osobom, które ſą na urzędach Plebanow, Wikarych, &c. kazano podpisywać oświadczenie, że prawom Rzpltey podlegać bedą; czego ieśliby nie wypełnili, maią bydź ſkazani na *deportacyą*; iakoż kilku wzbraniaiących ſię wzięto do areſztu. *Nuncyusz Apoſtolſki* przebywaiący w *Munſter* przyſłał Dekret, w którym Ociec S. pozwala Duchowieńſtwu *Belgickiemu* przyimować pensye od rządu ofiarowane do życia, kupować nawet dobra Kościelne, pod obowiązkiem powrócenia onych dawnym właścicielom w czasach pomyślnieyszych.

z Filadelfii 8. Marca z Gazety Leydeńſkiey.

D. 6, który był przeznaczony na *inſtallacyą* nowego Prezydenta i Vice-Prezydenta *Stanow Ameryki Ziednoczoney*, wielu znacznieyszych obywatelow zgromadziło ſię do Sali *Kongreſſu*, chcąc bydź świadkami pamiętney w naszych dzieiach epoki, oddalenia ſię Gen. *Washingtona* od urzędow publicznych. Tak wielki zaś był tłok ludu, iż większa tych połowa, którzy ciekawość ſwoię naſycić chcieli, nawet zbliżyć ſię do Pała u obradom przeznaczonego nie mogła. Damy nawet z trudnością przeſzedłszy, mieysce Reprezentantow narodowych zaſieść muſiały. Weszli na-

koniec Senatorowie, poprzedzeni od Prezydenta swoiego. Za niemi *Washington* przyięty z nayżywszym oklaskiem. Zaczęły się potym stosowne mowy do okoliczności.

z Bruchsal 3. Maia z Gazety Berlińskiey.

Przed kilką dniami Gen. *Massena* przeieżdżał przez *Durlach z ratifikacyą Cesarza Jmci*; nazaiutrz przybył do tegoż miasta Kuryer z *Paryża*; nie wiadomo, czy ratifikacyą warunkow przedugodnych, albo też broni zawieszenia nad *Renem* z sobą przywiozł.

z Sztokholmu 28. Kwietnia z Gazety Lipskiey

Krol Jmć mianował Kawalerami orderow swoich: Marszałka i Prezydenta Tribunału w *Wismar* Barona *Klinkowstrem*; Gen. *en Chef* kommenderuiącego w *Finlandyi* Barona *Klingsporr*. Gen. M. Barona *Wrede*: i Kontr-Admirała *Cronstedt*. Tegoż czasu Monarcha postanowił trzymać Posłow 2. rangi w *Petersburgu*, *Wiedniu*, *Londynie*, *Madricie*, *Konstantinopolu*, *Berlinie*, *Coppenhadze*, *i Paryżu*; 3. zaś w *Lisbonie*, *Hadze*, *i Dreznie &c.*

Xże Sudermanii bardzo ciężko zachorował na puchlinę w piersiach. General *Klingsporr* wysłany dawniey do *Petersburga*, i Admirał *Cronstedt z Finlandyi* przybyli. Sławny *Orator stanu Wieyskiego* na wielu Seymach, mianowicie na ostatnim, śpiący zabitym został. Cena zboża w *Szwecyi* całey teraz iest nadzwyczaynie mała.

z Insprvck 25. Kwietnia z Gazety Courier du Bas-Rhin.

Zastanowiwszy się pilnie nad rozruchami, które się wszczęły w Prowincyach *Weneckich*, łatwo się każdy przekonać może, w iak niebespiecznym położeniu był Gen. *Buonaparte* z armią swoią w głąb kraiow dziedzicznych zapędzony. Gdyby zawieszenia broni nie podpisał d. 7. a został dłużey nie czynnym na granicy *Stiryiskiey*: przed d. 20 pewnieby stracił kommunikacye z *Mantuą* i *Mediolanem*; a w ten czas, nie tylkoby myślić przestał o zbliżeniu się do *Wiednia*; owszem byłby przynaglonym otwierać sobie drogę przez *Tirol*, i oczekiwać na skutek obrotow armii Generałow *Hoche* i *Moreau*. Lecz szczęście, ktore mu od początku przeszłey kampanii nieprzerwanie służyło, tak chciało, że pokoy d. 18. zawarty, wyrwał z niebespieczeństwa, o ktore mogła go przyprawić *Wenecya*, gdyby całych sił swoich użyć chciała, na pozbycie się cudzoziemcow, którzy iey niepodległości uwłaczać śmieią.

z Durlach 1. Maja z Gazety Frankfortskiey

General Diwizyi od armii *Włoskiey Massena* dziś rano przybył do miasta naszego, jak mówią, z *Wiednia*, i stanoł w pałacu *Gen. Hr. de Bellegarde*. Po chwili udał się do mieszkania *Arcy Xcia Karola*, maiąc przy sobie dwóch Adjutantow swoich, i Officyera *Austryackiego*, ktorzy z nim podróż odprawowali. Zabawiwszy tam godzin kilka, wyiechał na *Strasburg do Paryża*. Głoszą powszechnie, iż powiozł *ratifikacyą Cesarza Jmści* przedugodnych warunkow pokoju.

z Strasburga 29. Kwietnia z teyże Gazety.

Część wielka woysk *Francuzkich* pod kommendą Gen. *Moreau* temi dniami *Ren* przeszła na powrót do kraju swoiego. Jak utrzymuią niektórzy, na prawym brzegu tey rzeki nie zostanie nad 12. do 15. tyś. żołnierza, dla strzeżenia linii demarkacyiney. Most pływaiący pod *Kehl* zupełnie dokończono.

z Passau 30. Kwietnia z teyże Gazety.

Xże nasz Biskup kazał ogłosić następuiące doniesienie urzędowe, które do niego z *Wiednia* nadesłano.

„D: 18. artykuły pokoju przedugodne „zostały podpisane w główney kwaterze Gen. „*Buonaparte w Leoben*, między *Cesarzem* „*Jmścią i Rzeszą Niemiecką* z jedney stro„ny a Rpltą *Francuzką* z drugiey; bez po„średnictwa żadnego Mocarstwa. A chociaż „nie polednokrotnie pozwalano *Cesarzowi* „*Jmści* nadgrodzić poniesione straty z uszczerb„kiem *Rzeszy*, Monarcha statecznie aż do „końca takowe propozycye usuwaiąc, Pań„stwo *Niemieckie* w całości utrzymał. Cze„ka *Dwór Wiedeński ratifikacyi* pokoju z *Pa*„*ryża*, i nie ma wątpliwości naymnieyszey, „że ją wkrótce mieć będzie.„ Podobne oświadczenie Dworu swoiego odebrali Ministrowie i Pełnomocnicy Austryacy w *Ratisbonie*. Wszystkie zatym pogłoski o podziałach, *sekularyzacyach &c.* o jeden raz upadły.

z Constantinopola 30. Marca z Gazety Hamburgskiey.

Buntownik *Passwan-Ogli* już do naywyższego stopnia posunoł zuchwałe zamysły, ogłaszaiąc się Sultanem, pod imieniem *Osmana* 4. Woyska liczy w obozie swoim 30. tyś. które w okolicach *Adrianopola* rozłożył, przecinaiąc kommunikacye między Stolicą i Prowincyami leżącemi nad Dunaiem. Trudno będzie podobno go uśmierzyć, jesli Rząd nasz dawnym zwyczaiem opieszały, pozwoli mu dość czasu do złączenia się z innemi rokoszanow Diwizyami. W *Smirnie* pod czas okropnego pożaru, 1500. ludzi życie utraciło

z Frankfortu 5. Maja z Gazety Frankfortskiey

Z Paryża teraz naypocieszniejszą wiadomość odbieramy, że Direktoryat pismem do Rad obu przesłanym, doniosł, iż przedugodne artykuły pokoju z *Cesarzem Jmścią* zawartego potwierdził; główną onego zasadą jest zrzeczenie się prawa, które *Dóm Austryacki* miał do *Niderlandu*; uznanie granic *Francuzkich*, jakie naznaczyła *Konwencya Narodowa*. y postanowienie *Lombardyi* na stopniu niepodległości. W partykularnych pismach przydaią, że *Moza* ma rozgraniczać *Rzeszę* od *Francyi*, *Mastricht i Luxembourg* będą twierdzami granicznemi, *Mantua* pod panowanie Domu *Austryackiego* powróci: Prowincye *Weneckie* jemu się dostaną, Kongress powszechny w *Berne* się odprawi celem przywrócenia pokoju całey *Europie &c.* lepiey jest zaczekać doniesień urzędowych.